

GORIŠKI LIST

Goriški list izide vsako sredo in soboto zjutraj. —
Uprava in uredništvo v Gorici, Corso Verdi štev. 47.
Telefon štev. 292.

Gorica, dne 7. junija 1944.

Oglasi se zaračunavajo po ceniku.
Bančni konto pri Cassa di Risparmio
Gorica.

Slovenska beseda in zastava v Idriji

Idrija, junija.

Na binkoštni ponedeljek so imele Narodne straže v Idriji lepo uspelo protikomunistično zborovanje. Četa Narodne straže je prišla v mesto s slovensko zastavo in s slovensko pesmijo, kar je močno vplivalo na Slovence v Idriji. Po maši, ki so se je skupno udeležili člani varnostne straže, se je pričelo zborovanje pred cerkvijo.

Zborovanje je začel s kratkimi pozdravnimi besedami g. major Cesar. Za njim je g. Anton Duhovnik spregovoril o pomenu Narodnih straž za Primorsko. Narodne straže so edina sila, ki more rešiti Primorsko pred komunizmom, zato je prav, če se jih Primorci oklenejo z vsem srcem.

Drugi govornik g. Jan je govoril o razmerju komunizma do delavstva. Idrija je delavski kraj, tu živi okoli 600 rudarjev, zato je načel govornik aktualno vprašanje. Povedati je, da delavskega vprašanja ne more rešiti komunizem, ne židovski kapitalizem. Za pravo rešitev bo potrebno sodelovanje vseh stanov. To sodelovanje se mora pokazati že zdaj, zato naj se tudi idrijski rudarji pridružijo protikomunistični borbi, ki je obenem borba za novi red. Novi red pa tudi ne bo smel biti prisilen, samo papirnat, ampak organsko zgrajen. Temeljiti bo moral na slovenski narodni tradiciji.

Zadnji je spregovoril g. Niko Jelocnik. Orisal je na kratko razvoj komunističnega gibanja v Idriji. Spomnil je ljudi na lanske septemberske dogodke, ko so prišli komunisti iz hribov v Idrijo, kjer so se pogajali z badoljevskimi častniki. Idrijski pa so kmalu spregledali izdajalsko igro komunizma in so ga obsodili. Zdaj je na njih, da gredo spet pravo slovensko pot. Govor je ljudi navdušil.

Govori so bili vsi toplo sprejeti. Spremljali so jih živahni medklici. Med zborovalci se je okrepila narodna zavest, ko so videli slovensko varnostno stražo s slovensko zastavo, in so na koncu vsi navdušeno peli himno »Hej Slovenec!«

Prebivalstvu so se ob tej priliki razdelile tudi večje množine slovenskega časopisja; ljudje so časopisje z veseljem sprejemali in mnogim so prišle solze v oči, ko so ta dan lahko na javnem zborovanju slišali domačo besedo in brali slovensko časopisje.

Borbe proti tolпам v Srbiji

Berlin. Bataljon srbskih prostovoljcev je te dni zahodno od Leskovca v Srbiji uspešno napadel neko boljševiško tolpo. Skupno so izgubili tolparji v Srbiji v preteklem tednu 218 mrtvih ter mnogo ujetnikov in mnogo prebežnikov.

Ostre borbe na bojiščih

Nad tisoč sovražnih oklopnikov na italijanski fronti — Ruska fronta se polagoma vzbuja

Gorica, 6. junija 1944. - V. R. - Italijansko bojišče zavzema polagoma vedno izrazitejši značaj napovedane druge fronte. Angloamerikanci ne odnehajo s svojimi močnimi napadi in mečejo v boj vedno večje mase ljudi in vojnega orožja. Nad tisoč oklopnikov je te dni v akciji, kar je največ do sedaj znane, tudi z ozirom na rusko fronto. Vendar se jim ni posrečilo zrušiti nemške obrambne sile in doseči odločilnega strateškega uspeha. Niso doslej niti dosegli prave nemške defenzivne črte. Kesselring še ni upotrebil svojih močnih rezerv in brezdvomno čaka ugodnega trenutka in sovražnikove utrujenosti. Angloamerikanci morajo vedno nadomeščati svoje mase, deloma radi izgub, deloma ker so moštva izčrpana. Središče najhujših bojev se je zaradi ohranitve Rima premaknilo na področje severozahodno mesta. Tu zastavlja sovražnik vse sile, ki jih ima na razpolago, oklopnike, rezervna moštva, letalstvo in vendar se le po polzevo pomika naprej in pušča za seboj ogromno šte-

vilo padlih in neizmerne množine uničenega vojnega materiala. Išče brezdvomno taktičnega in prestižnega uspeha, ki mu je potreben, da dvigne nekoliko moralo angleškega in ameriškega ljudstva. Rooseveltu gre pri tem tudi za prihodnje volitve. . . . Nemci pa v obrambi ne poznajo sentimentalnosti in tudi jim ni treba bati se mnenja lastnega ljudstva. Zato se njihovi obrambni boji vršijo načrtno, dosledno in temeljito. To čuti tudi sovražnik in brezdvomno se boji trenutka, ko bo moral sestaviti bilanco te invazijske ofenzive, ki je že zdaj v ogromnem deficitu.

Četudi že dalj časa ni iz vzhoda nikakih poročil o važnih vojnih akcijah, ni ta fronta izgubila niti trohice svoje izredne važnosti. To je razvidno iz poročil vojnih poročevalcev, ki govore o velikih pripravah sovražnika. Seveda nemško vrhovno poveljstvo uvaža ta poročila, tako da so priprave obojestranske. Med tem ko Sovjeti le pripravljajo, so Nemci prešli pri Jassiju v napade, da s tem izboljšajo svojo obrambno linijo, kar se jim

je tudi posrečilo. Vrhutega se je pričela na tem delu svetovnega bojišča nemška zračna ofenziva, ki zelo moti priprave sovražnika. Vsa važnejša prometna središča - Šepetovka, Kazalin, Fastov itd. - so pod neprestanim letalskim ognjem. Istotako so opazovana in napadena vsa premikanja ruskih čet, ki zasedajo mesta prihodnjih in morda skorajšnjih odločilnih bojev. Tudi tukaj nemške čete mirno pričakujejo udara sovjetskih čet. Nemčija ima v pridobitkih te vojne tako neizmerne rezerve, da je ni mogoče omajati z nikakimi pripravami - treba je pričeti akcijo in tudi v tem slučaju mora sovražnik računati z njeno nepremostljivo moralno in materialno silo.

Na frontah daljnega vzhoda ta teden ni bilo važnejših vojnih dogodkov. Nova japonska ofenziva ima kot cilj mesto Čiangsa in železnico Hankow-Kanton. Večje bitke so v teku na otoku Biask pri Novi Gvineji, kjer so Amerikanci zasedli neka ozemlja. Japonci sedaj napadajo te skupine, ki so že stisnjene na ozek pas zemlje in se brezupno branijo.

Izgubljena angleška igra na Balkanu

Zeneva, 6. junija. Sovjetsko-ruske cilje na Balkanu odkriva dolgoletni dopisnik INS-a na Balkanu in na Bližnjem vzhodu Ray Brock v daljšem članku, ki ga objavlja močno protiangleško usmerjeni francosko-kanadski list »Le Bloc«. Istočasno odkriva Brock, zakaj se Anglija v korist Sovjetski zvezi odpoveduje svojim balkanskim interesom in zakaj je zaradi te angleške politike svoječasno Turčija prekinila vojaška pogajanja z Anglijo.

Dopisnik pravi, da sta orožje in denar za državljansko vojno v bivši Jugoslaviji prispela iz Sovjetske Rusije, krt pa je moralo dati domače prebivalstvo. Cilj te državljanske vojne je politična in vojaška prepojitev dežele z boljševiki, ki naj bi se končala z zasedbo po rdeči vojski, nakar naj bi prišla na koncu tega razvoja priključitev sovjetski državi. Sovjetska Rusija si tozadevno načrtno ustanavlja svoj obrambni pas, ki ga sestavljajo južnovzhodne, vzhodne, srednjeevropske in baltiške države.

Brock piše, da britanska cenzura v Kairu — ista, ki je tako katastrofalno črtala določila o kairski in teheranski konferenci — ne dopušča nobene vesti, ki bi poročala kaj dobrega o Mihajloviču. Namestu tega je London izdal nova poročila, s katerimi le še

bolj utrjuje vpliv boljševikov v vzhodni in jugovzhodni Evropi. Ta nova navodila so prepovedala tudi vsako kritiko politike londonskega zunanjega ministrstva ter washingtonskega državnega tajništva.

»Kot dolgoletni dopisnik na Balkanu, v Turčiji, na Bližnjem in srednjem vzhodu, s katerega sem se šele nedavno vrnil, sem vsa ta londonska pismena in ustna navodila in prepovedi sam videl in slišal.«

Kairski in londonski cenzorji so zahtevali tudi potvarjanje poročil, da bi se prilizili komunističnim tolпам Broza-Tita. Brezglasno delajo vse, da bi podpirali Titovo komunistično vladno.

Prav tako se vrši velikanska sleparija s poplavo komunističnih, ki jih v zavezniških državah razširjajo o nekih domnevnih vojaških uspehih tolpa Broza-Tita, piše Brock nadalje. Celotno resni angleški in ameriški listi so nasledili tem lažem, pri tem pa jih njihovi uradni informacijski organi ter zunanja ministrstva še podpirajo.

Egiptovski kralj o Palestini

Ankara. Kralj Faruk je izjavil pri sprejemu palestinskega škofa Hakima, da je zanj palestinsko vprašanje prav tako važno, kakor egiptsko vprašanje.

Surov napad na Dubrovnik

Zagreb, 5. junija. Pri zadnjem terorističnem napadu na Dubrovnik je bila poškodovana tudi cerkev sv. Blaža, dubrovniškega mestnega patrona. Svetnikov kip je ostal nepoškodovan. Sedaj so ga v svečani procesiji prenesli v neko kapelico na otoku Lapadu.

Sovjeti groze Poljakom

Stockholm. Moskovska »Pravda« je prinesla oster napad proti poljski begunski vladi v Londonu ter proti vsem neboljševiškim Poljakom, ki žive v inozemstvu. S tem brez dvoma napoveduje pričetek novega Stalinovega roparskega pohoda.

Churchillov lažni projekt

New York, 5. junija. Časopis »New York World Telegram« napada v soboto zvečer v ostrem napadu vse ono, kar imenuje »Churchillov lažni projekt«. Z ozirom na zadnja Churchillova in Edenova izvajanja imenuje list načrt britanske vlade, s katerim bi podredili predlagano »Ligo narodov« nadzorstvu treh velesil, za slabo kamufiran sistem sil, ki bo naltel na nezadovoljstvo večine majhnih narodov.

Volja in moč

Narod, ki se hoče ohraniti, mora imeti predvsem voljo. Mora imeti v sebi življenjsko silo in tudi v najhujših trenutkih ne sme obupati. Sedanja časa so za Slovence, posebej še za goriške Slovence rešnično strašni, toda še vedno živimo in zato se hočemo tudi ohraniti in iti pogumno čez vse trpljenje, ki ga doživljamo. Vzroki našega sedanjega trpljenja so različni, v prvi vrsti je seveda glavni vzrok sedanja strašna svetovna vojna, zaradi katere trpi ne samo Evropa, temveč ves svet, drugi vzrok je sedanja medsebojna bratovska morija, ki jo je povzročila brezvestna mednarodna agitacija in tretji vzrok je priznajmo - naše pomankanje prave volje do dela in do življenja.

Vendar si pogledjmo v oči in recimo resnično besedo: resničnemu Slovencu, kmetu iz tolminskih, bovških hribov, iz Brd in iz Vipavske doline, Kraševcu in Istranu te volje ne manjka. Ni učen naš človek, govori svoje narečje, toda ugnati se ne da, zlasti pa se sedaj ne bo dal ugnati, ko je naša lepa slovenska beseda dovoljena in ko ga nihče ne sme preganjati, ako govori v družini, na ulici, na trgu, v prodajalnah in v vseh javnih uradih našo domačo govorico. Naš kmet ne obupuje, ni obupal poprej, temveč je vztrajal, še manj ima vzroka sedaj. Prav tako ne obupuje slovenski domobranec, ki je dan in noč na straži za naše slovensko življenje. Niti kmet, niti delavec, niti naš domobranec, noben človek poštenega dela in vsako dnevne skrbi ne obupuje in se ne vprašuje: »Kaj naj prinese jutrišnji dan?« Kdor tako vprašuje, je že omahljivec, že kaže pomanjkanje volje in poguma. Tako lahko misli in počenja kak polinteligent, kak izrodek, ki s svojim malodušjem ne kaže samo svoje pitke izobrazbe, temveč s svojim črnogledstvom zelo škoduje položaju Slovenstva na Goriškem.

Kaj bi rekli na primer vrtnarju ali poljedelcu, ki danes, jutri, ne bi hotel iti na delo, temveč bi lahkomišelnost skomiznil z rameni, češ: »Saj je vseeno, če delam ali ne, saj gre vse tako in tako po zlu!« Takega vrtnarja, takega delavca in kmeta ni, temveč vsakdo zjutraj vstane in gre pošteno na delo, se znoji in ne vpraša nikoli za morebitne udarce usode, ki naj jih pripravljajo bodočnost. Ti ljudje, ti mali in v javnosti malo opaženi delavci, ti so tisti, ki so danes ohranili Slovenstvo na Goriškem, pa čeprav niso

nikoli vprašali, kakšna bo bodočnost. Oni goriški cme-ravci in malodušneži, ki so prvi vrgli puško v koruzo in začeli godrnjati, češ, saj se ne izplača nobeno delo, ker tako in tako ne bo rodilo nobenega uspeha, ti so s svojim jadikovanjem, s svojimi lažnjivimi solzami več škodovali Slovenstvu na Goriškem, kakor pa koristili sebi, čeprav so morda mislili, da jih bodo njihovi rojaki občudovali kot jasnovidec in zanesljive pre-roke za bodočnost.

Nič prerokovati, nič napo-vedovati slabih bodočih usod, temveč delati! Moramo imeti krepko voljo in zavest, da nam bo naše vsakdanje delo koristilo in nam že pripravljalo lepšo bodočnost. Seveda, ako bomo sedaj dvignili roke od dela in rekli: „Naj bo sedaj, kakor že hoče biti, upamo le na bodočnost!“ potem lepše bodočnosti nismo vredni. Samo tisti se bo veselil bodočnosti, kdor jo bo ustvarjal. Samo tisti vrtnar in kmet, ki spomladi sadita in sejata,

smeta upati poleti in jeseni na plodove svojega dela. Prav to velja tudi za inteligenco, za slovensko goriško inteli-genco. Kdor sedaj omalova-žuje naše delo, kdor samo v kakem skritelem kotu kritizira in godrnja, ta ne bo smel nikdar reči da je zaslužen Slovenec, da je zaveden Goričan. Ni naše delo brezhbno in zavedamo se svojih napak, toda trudimo se pošteno in s čistim srcem.

Vedeti moramo, da imamo opravka z nasprotno voljo, z voljo po uničevanju, po moritvi, po iztrebljevanju našega naroda. Taka volja - ki je na žalost močna in v svoji posledicah grozna - ta volja še ne počiva. Tej negativni volji moramo postaviti nasprotno krepko voljo po poštenemu delu, po novi zgra-ditvi našega življa na Goriškem. Nihče ne sme sedaj počivati, vsakdo mora v ob-segu svojih možnosti sodelo-vati in graditi našo novo bo-dočnost, ki nam bo prinesla tudi našo novo moč. -/r.

Skof dr. Srebrnič o komunizmu

Belgrajska „Donau Zeitung“, poroča, da je imel nedavno urednik zagrebškega dnevnika. Deutsche Zeitung in Kroatien razgovor s krškim škofom dr. Srebrničem. Ob tej priliki je škof Srebrnič ostro obsodil komunizem ter je omenjal proti komunizmu papeževo encikliko iz leta 1937. Med drugim je poudarjal, da je v interesu cerkve in vsega človeštva sploh, da se vse organi-zira za borbo proti bolševizmu. Ta borba je največja zahteva sedanjega časa.

Angloamerikanci in bivši italijanski kralj

Stockholm. 6. junija. Po ne-kem poročilu, ki je izšlo v lon-donskem dnevniku „Times“ so Angloamerikanci zabranili itali-janski kraljevski rodbini pravico uporabe kraljevskega gradu v Ne-aplju. Ta kraljevski grad, ki je bil zgrajen v 16. stoletju in ki je bil prej rezidenca italijanskega pre-stolonaslednika, so spremenili v bare, igralne sobe in športne dvo-rane. 10.000 mož pozadke je na-nameščenih v gradu, kjer so bile napravljene vse potrebne na-prave za nastanitev in prehrano vojaštva.

Amerikanci o nemški vojni sili

Stockholm. Dnevnik „New York Times“ piše k namera-vanemu zavezniškemu vdoru: Kakor so pokazali veliki bojni pohodi na vzhodu, tako je tudi potrdila sedanja bitka v Južni Italiji, kako mogočna je nemška sila.

Portugalska ostane nevtralna

Lizbona, 5. junija. V govoru na kongresu portugalske na-rodne stranke »Unitao National« je izjavil ministrski predsednik Salazar, da bo Portugalska zunanja politika stopala v izpolnjevanju svojih obveznosti še nadalje po starih potih. Izrazil je svojo odločnost za ohranitev nev-tralnosti. Prav energično je zanikal trditev, da na svetu ni prostora za nevtralce ter se je izrazil za pravico miru. Temu primerno Portugalska svojega mnenja in svojega stališča ni izpremenila spričo različnih vojnih dogodkov. Predsednik je dejal, da so v Angliji takoj ozlovoljeni, ako Portugalci niso vedno istega mnenja kot Britanci.

Pododbor junanjepolitčne-

SLOVENSKA URA v tržaškem radiu

V nedeljo, je bila pri sloven-ski kulturni uri v tržaškem ra-diju na sporedu slovenska kme-čka glasba. (Od Celja do Lju-bljance, Ljubca moja, Oj ta sol-daški boben, Imam dekle v Ti-rolah, En glazek vinca in druge).

Na binkoštno nedeljo pa je našla tudi umetna glasba pot k Primorskim Slovincem. Najprej je zapel član narodnega gledališča v Ljubljani g. F. Langus Pavčičevo „Zdravljico“, in Volaričovo „Ne žaluj“, pri klavirju ga je spremljal prof. J. Osana. Nato je recitiral g. Fr. Marolt narodno pesem „Od kneza Mar-ka“, kot uvod k Tomčevim „Variacijam od kneza Marka“, kate-ri je bila ta kulturna ura posvečena. Igral je veliki simfoni-čni orkester ljubljanske radijske postaje pod vodstvom dirigenta D. M. Šijanca. Ker do sedaj pri slovenski uri še ni bila na spo-redu izrazito umetniška glazba, so Tomčeve „Variacije“, prinesle nov, vzvišen svet našim ljudem v Primorju. Na koncu so sloven-ske poslušalce lepo pozdravile sestre Finkove z narodno pesmijo „Jezusu pušelček“, in operni pe-vec g. F. Langus s Prelovčevio „Ti si urce zamudila“, ter Pavčičevo „Pojdem v rute“ Prof. J. Osana je pesmi spremljal na klavirju.

Slovenska kulturna ura, ki je vsako nedeljo ob 15.20 od ure do ure kaže nov napredek in vzbuja vedno večje zanimanje pri Primorskih Slovincih.

Dopisi IDRIJA

Naš župan g. Filip Vidič je zaradi težke boleznj odstopil. Za sedaj so vzeli občinsko upravo v roke trije podžupani, kateri so bili izvoljeni v nedeljo 21. maja. To so gg. Srečko Bajt, trgovec; Franc Poljanc, rudar, bivši poslan-ski kandidat in Franc Lipu-žič, rudar in posestnik. Potreben je seveda tudi župan, ki bi vodil delo za obnovo ob-činske samouprave ter za to delo tudi odgovarjal. — Pri-pravljamo se za sprejem no-voimenovanega g. dekana Janka Žagarja, ki bo prišel iz Ledin v Idrijo, kjer je pred 22 leti nastopil svojo prvo du-hovniško službo kot idrijski kaplan. Prepričani smo, da dobi Idrija v njem vrednega naslednika rajnega msgr. Ar-ka. Že sedaj mu kličemo: Do-brodošel!

IZ GORICE

Bitka za naroden obstanek gre naprej. V bitki, ko gre za idea-le in narodne tradicije se ne odneha, kajti kdor odneha, je izgubljen, poražen in ves njegov trud, vse žrtve zaman. Dobro vemo kaj nas čaka, če vržemo puško v koruzo, žalosten pogin. A mi tega nečemo. Krvava bor-ba, ki je danes zaokročila ves svet, bode prinesla človečanstvu nov in pošten socialni red. Da se bo to izvršilo, nam je najlepši in najjasnejši porok sku-pnost in edinstvo bojujočih evrop-skih narodov, ki se hrabro borijo po raznih bojnih poljanah za boljši in pravičnejši socialni red. Tudi mi Slovenci po tej vojni bomo uživali svobodo, kakršno doslej še nismo poznali, za to pa združimo vse naše sile, vse naše duhove in pripravimo pot pravičnosti, ljubavi do svo-jega bližnjega za doseg naših ciljev.

ŠEMPETER PRI GORICI

V nedeljo 4. t. m. smo pri nas ohajali izredno slovesnost: novo mašo našega rojaka č. g. Mirka Skarabota. Vse je nestrpno čakalo na ta dan in se nanj pri-pravljalo. Sestavil se je močan pevski zbor, se vstrajno vežbal in žel pod vodstvom g. prof. Komeia vsestransko priznanje. Mladina pa tudi kak star veteran so prav okusno okrasili cerkev. Na predvečer je množica faranov sprejela g. novomašnika ob sla-voloku pred cerkvijo. Z dekla-macijo sta ga pozdravila mašni strežnik in deklica iz Marijinega vrta.

V nedeljo smo med jutranjo sv. mašo prejeli iz novomašni-kovih rok sv. obhajilo. Ob 9. 1/2 je mogočni spreved duhov-

ščine. soročnikov in povabljen-cev spremljal novomašnika v cerkev. Pred vrati ga je pozdra-vila članica Marijne družbe. Sle-dila je slovesna nova maša, ka-teri je prisostovala izredno veli-ka množica pobožnega ljudstva. Lep cerkveni govor je imel č. g. misijonar Gregor iz Trsta.

V največji šempeterski dvora-ni smo izvoljenci prebili nekaj prijetnih ur z g. novomašnikom. Njegov govor nas je ganil do solz, ko se je spominjal svoje preteklosti in se zahvaljeval za mnogoštevilne in izredne izraze velike naklonjenosti vseh župlja-nov in znancev. Pri popoldan-ski cerkveni slovesnosti smo pre-jeli od petih novomašnikov sku-pno novomašniški blagoslov. Ta obred se nam je močno vtisnil v spomin.

Ljubeznivemu in dobremu g. novomašniku želimo vsi Šempe-terci na njegovo svečeniško pot izrednega božjega blagoslova.

NOVA MAŠA PRI SV. LUCIJI OB SOČI

Preteklo nedeljo 4. junija je pri nas daroval svojo prvo sv. daritev č. g. Ivan Kobal, naš župljan iz Loga. Mladina predvsem mu je lepo in okusno okrasila župno cerkev, kar je še povečalo lepoto naše že tako lepe cerkve. Povsod si videl vpodobljen križ: v ven-cih na stenah, v rdečih rožah na oltarju, v slavotoku pred cerkvijo. Naši rojaki razumejo, da je duhovništvo križ, posebno v današnjih časih, ko duhovnika beseda najde tako malo odprtih src. Tudi na vasi je bil lep slavolok in na poti na Log jih je bilo kar lepo število. Ložani so pono-sni, da je iz njihove tako majhne naselbine, komaj 13. hiš, izšel duhovnik. Sprejem je bil zelo prisrčen, povsod: na vasi ga je mojstrsko vodil domači gospod župnik Janko Premrl, na poti na Log pa so mu ga prirejali župljani sami. Po sprejemu na vasi v soboto popoldne so deklice izvajale pred cerkvijo več de-klamacij s petjem, ker je bilo zelo dobro naučeno in vo-deno. Pri novi maši v nedeljo ob 10. je svetolucijski zbor krasno izvajal latinsko mašo in razne naše novomašne in druge umetne pesmi. Med sveto mašo je govoril č. g. dr. Franc Močnik, ki je podčrtal dve misli: da je duhovništvo božja ustanova in ne človeška,

ki bo trajala do konca sveta in pa da ima duhovnik svoj delokrog povsod kjer so duše, v vsem človeškem javnem in zasebnem delovanju, tudi v politiki, če jo pojmuje mo to kar bi morala biti, to je skrb za častni blagor ljudstva. Spom-nil se je ob koncu tudi na g. Ludvika Slugo umorjenega kaplana v Cerknem, ki mu je ravno pred dvema leti, tudi na praznik sv. Trojice, pridigal kot novomašnik. Klena beseda je segla globoko do srca. No-vomašniško slavje se je časom primerno vršilo v župnišču in tudi lepo poteklo.

Bog daj novomašniku mno-go let dela, tolažbe in blago-slova povsod kamor ga bodo njegovi predstojniki poslali.

IZ LJUBLJANE

Vkljub hudi vročini je življenje zelo živahno. Vneti kopalci so že prišli na svoj račun. Kopalnišče: „Ilirija“ je stalno zasedeno in se kopalna sezona kar lepo razvija. Le kadar je letalski alarm je ne-rodno, ker se moraš v 10 minu-tah osušiti, obleči in še biti doma ali v kakšnem javnem zaklonišču. To je naglica vrvenje! Hudo je posebno ženskam, saj še v mir-nem času traja toaleta tudi dve uri. Zato nekateri vstrajajo, da je lepše in vsestransko udobnejše kopalnišče izven Ljubljane ob Lju-bljanci. Voda je sicer še mrzla, zato se bolj pari. Sicer se pa stari ljubljanski rutinirani kopal-ci ne bojijo mrzle vode.

Pred nekoliko dnevi je Lju-bljana doživela senzacijo. Vse je na ulicah občudovalo postavne vojake v črnih tankovskih uni-formah; začudenja ni bilo ne kon-ca ne kraja, ko si videl, da imajo na kapah slovensko trobojni-co in na rokavu slovenski grb. To so slovenski domobranci tan-kovci. Lahko si mislimo kakšen mrzel tuš so ti naši fantje za lju-bljanske in še prav posebno za dolejnjske OF - arje.

Borbe se na Dolenjskem ugo-dno razvijajo. Komunisti povsod beže in kamor pridejo domo-branci se ljudstvo oddahne ter jih z iskrenim veseljem pozdrav-lja. Tudi Bela krajina dviga svo-jo glavo. Spoznala je, da se je la-hkomiselno pustila voditi zapelj-ivcem iz gozda, ki so že iz itak siromašne pokrajine naredili po-polno beračijo. Kjer so še komu-nisti je pomankanje vsega vedno hušje. Znano je, da sta sol in cigareta — kraljevski darili. — Upamo, da bo dežela kmalu o-čiščena, da se bo začelo mirno in redno življenje — vredno člo-veka — kar pod „osvoboditelji“ ni mogoče. G. F.

Obletnica električne železnice

Dne 31. maja je poteklo točno 65 let, odkar je stekla prva električna železnica, in sicer na obrtni razstavi leta 1879 v Berlinu. Železnico je zgradil Werner Siemens, ki je že 13 let prej izumil dinamo-električni princip. S to prvo železnico se je vsakdo lahko vozil po razstavnem prostoru, na progi 300 metrov. Električna lokomotiva je vozila 3 maj-hne vagonne. Siemens je s to poizkusno železnico pokazal najširši javnosti, kakšne mož-nosti daje uporaba električne-ga toka za pogon pometnih sredstev. Pri tem je treba upo-števat, da se je v oni dobi električni tok uporabljal sko-ro izključno le za razsvetljava. Eno leto po razstavi je Siemens predložil načrte za gradnjo posebne električne železnice okrog Berlina, ki pa ni bil izvršen, ker se je občina odločila zgraditi prvo elek-trično cestno železnico v Lich-terfelde.

Strašen primer sovjetskih zločinov

Lvov, 5. junija. V uradu za begunce v Lvovu sta se javili dve ukrajinski rodbini iz Kup-jela, mesteca ob železnici Proskurov-Tarnopol. Bil je to čevljar Nikola Gruščenko s svojo ženo in 14 letno hčerko ter mizar Anatol Romahnjuk s svojo ženo in z 10 letnim sinom. Obe rodbini sta sogla-sno izpovedali o dogodku, ki se je zgodil ob sovjetskem vkorakanju v mesto in ki označuje sovjetski pohlep po ubijanju.

Nek sovjetski izvidniški oddelek je bil prišel v meste-ce dan potem, ko so se od-maknile nemške čete. Sovjeti so preiskovali hišo, izropali prebivalstvo, ki je še ostalo v kraju do golega, nato pa so vdrli v cerkev. Še prej so staknili 60 let starega cerkov-nika, ki jim je moral cerkev odpreti. Božji hram so pričeli v njegovi prisotnosti sistema-tično preiskovati ker so trdili,

da je v cerkvi skrito orožje. Divji zaradi tega, ker niso ni-kjer nič našli, so pometali iko-ne in križe s sten ter cerkov-nika tako pretepli, da se je ves okrvavljen zrušil na tla. Ko še v kljub temu ni hotel iz-dati domnevnega skrivališča orožja, sta dve človeški zvert zavlekli svojo žrtev v cerkve-ni zvonik. Pred očmi domači-nov, ki so se bili zaradi kri-čanja zbrali pred cerkvijo, sta ga nato vrgla z zvonika na tla, kjer je ubogi revež oble-žal z razbitimi udi. Ko so osta-li Sovjeti, ki so bili še v cerkvi, opazili, da so v bližini očividci, so pričeli nanje krat-komalo streljati. Na tleh je obležalo več težko ranjenih, ki so jih kasneje pobili. Ko se je sovjetska izvidnica kasne-je zopet umaknila, se je poro-čilo o groznem dejanju razši-rilo od hiše do hiše. Številne rodbine so pobrale svojo imo-vino ter zbežale iz tega groz-nega kraja.

VESTI IZ GORICE IN DEŽELE

Preteklost in sedanost Kostanjevice

S srednjevisokega grička nas pozdravlja prijazna in lepa božjepotna cerkva, imenovana Kapela. Ozka reber, pokrita z belim kamenjem nas kar mimogrede privede do širše, precej strme poti, ki se vije v prijetni senci visokih in košatih kostanjev. Nekdaj je bil pokrit ves grič s kostanji in od tod tudi njegovo ime. Z griča vidimo na levi strani prostrana polja, ki se razgrinjajo ob bregovih sinje Soče, pred nami se dviga temni Sabotin, med njim in Sv. Goro, pa se kopičijo hiše gosto naseljenega Solkana. Tik pod nami je Svetogorska postaja.

Pri kamnitih stopnicah se med zelenjem zablesti bela kapelica s prošnjami iz lavre tanskih litanij Matere božje. Par takih kapelic nas spremlja prav do svetišča. Na koncu poti pa je večja kapelica s podobo Križanega.

Kostanjevica je bila pred dawnimi leti last grofa Matije della Torre. O nastanku cerkvice pa nam pripoveduje več legend. Ena pravi, da je bila naslikana slika Matere božje na deblu nekega kostanja in da jo je prihajalo častit mno-

go ljudi. Da bi preskrbel Materi božji primernejše svetišče in češčenje, je sklenil grof zgraditi majhno cerkev.

Druga legenda pa pravi, da je prihajal častit to podobo sam grof in ko je molil litanije, mu je neznan glas odgovarjal na njegove besede: O Marija, Ora pro nobis. Zato je sklenil zgraditi Materi božji lepo cerkvo. So še druge pripovedke, ki nam pripovedujejo več ali manj iste reči, iz vseh pa moremo sklepati, da je bila na Kostanjevici naslikana podoba Matere božje na kamenju kakšnega zida ali na na deblu kakšnega kostanja. Ljudje so jo hodili častiti od blizu in daleč, prižigali pred njo sveče in peli litanije. Grof Matija della Torre je zgradil na lastnem zemljišču in na lastne stroške tu prijazno cerkvo v lepem stilu, poleg nje pa ponosen samostan. Zaradi mazhnosti so imenovali cerkvo Kanela in to ime je ostalo prav do danes.

Po nekaj letih je grof Matija della Torre podaril cerkvi in samostan karmelitanem, ki so se slovesno naselili v njem 23. decembra 1649.

Karmelitanci so skrbeli za

dušno pastirstvo, poleg tega pa so obdelovali polja, skrbno gojili vinske gorice in se na ta način preživljali. Skrbeli so tudi za opremo in vzdrževanje Kapele. Poleg navedenih del, so se pečali tudi z znanostjo. Nekateri očetje so napisali zgodovinska dela, med preprostimi brati pa je bilo nekaj pravih umetnikov. Lepa vrata kora in knjižnice, iz pletenega orehovega lesa, ki so še danes ohranjena, so delo njih rok. Najbrže je tudi oltar sv. Ane delo samostanskih bratov. Kapela je zgodov.

važnosti tudi zaradi grobnice nekaterih vladarjev, ki je v katakombah tih pod glavnim oltarjem. Na stenah vise še dobroohranjena ogrodja pogrebni vencev. V grobnici je pet krasnih marmornatih krst in ena iz pozlačene brona, v njih pa so zemeljski ostanki hčerke Marije Antoinette, Karla X. Ludvika XVI in nekaterih drugih Burboncev.

Kapelica še vedno vabi pobožno ljudstvo, ki ji razkriva svoje težave in svoje prošnje, zdaj bolj kot kdaj prej, saj je v nji slika svetogorske Matere božje.

NE POBIRAJTE SVINČNI-KOV IN NALIVNIH PERES!

V okolici Koprive pri Krminu so našli žepni svinčnik, pri katerem je iz konice mollel košček žice. Ako potegneš to žico, svinčnik eksplodira. Zato se prebivalstvo poziva da naj ne pobira teh predmetov. Zlasti naj starši pazijo, da se otroci ne bodo igrali s temi nevarnimi igračkami.

DVE SMRTNI NESREČI NA VRTILJAKU

V Morsano na Tailmentu je gostoval vrtiljak na motorni pogon. Med hitrim vrtenjem je počila vrh s katero je bil 20 letni mladenič privezan na svoj sedež. Odletel je z vso silo proti bližnjemu zidu in treščil vanj s tako močjo, da si je razbil tilnik in obležal mrtev. Preden je nesrečni fant priletel v zid, je butnil v neko mater, ki je držala 10 mesečnega otroka v naročju. Sunek je bil tako močan, da je tudi žena odletela proti zidu. Padla je nesrečno in z otrokom zadela ob zid. Tudi otrok si je razbil glavo in bil pri priči mrtev.

TUDI ZDRAVILA KRADEJO

V Romansu ob Soči so odnesli iz hiše Ivanke Bergamasa večjo množino zdravil,

Nove policijske ure

Prefekt Goriške pokrajine javlja: V skladu z odredbo Vrhovnega komisarja operative zone Jadrana z dne 6. junija 1944, ki določa upostavo policijske ure, upoštevajoč mnenje nemškega vojnega poveljništva in v skladu z deuscher Berater-jem v Gorici, se odreja: Policijska ura za občine Krmin in Koprivo od 21 do 5.

Ta objava stopi takoj v veljavo.

PREFEKT GORIŠKE POKRAJINE

V skladu z odredbo Vrhovnega komisarja v operativni zoni Jadrana št. 15 od 2. decembra 1943, s katero dooloča Prefekt policijsko uro in v sporazumu z nemškim poveljstvom in z deuscher Berater-jem se odreja policijska ura za občine: Gorica, Gradiška ob Soči, Fara pri Soči, Zdravščina, Romans ob Soči in Marjan v Furlaniji od 22 do 5 ure zjutraj.

Odredba stopi takoj v veljavo.

Gorica, 31. maja 1944.

Razdeljevanje živil za junij

Pokrajinski prehranjevalni odsek v Gorici sporoča, da se bodo s 1. junijem razde-

ljevala potrošnikom sledeča racionirana živila: testenine, riž, olje, maslo, sladkor, sir in mezga. Količine bodo nazonane na posebnih razglasnih tablah pri posameznih trgovcih. Cene racioniranih živilom so 4,75 za kg testenine, riž po 4,30, 5,80 oz. 6,40 (po kakovosti). Olje 1,95 lir za dcl. Maslo 30 lir za kg, sladkor 13 lir za kg, sir 28,10 lir za kg, mezga 19,50 lir za kg.

OPOZORILO

Ker je prišlo poletje in nastopi mrak kasneje, je prepovedan dostop in odhod iz mesta ob 21. uri. Med 21 in 6 uro, bo izpostavljena nevarnost ustrelnitve vsaka oseba, ki bi hotela v mesto ali pa iz mesta.

USODNA NESREČA

V Vipavi sta stikala za izstrelki 20 letni Emil Černigoj iz Sv. Tomaža pri Ajdovščini in 20. letni Franc Trost iz Malih Zabelj. V rokah jima je eksplodiral izstrelak. Černigoj ima težke poškodbe na desni rogi in levici, Trost pa na desnici, prsni, glavi in obeh nogah. Stanje obeh je precej resno. Manjše poškodbe sta dobila pri tem 14 letni Albin Slokar, ki ima rane na desnici in trebuhu, in 13 letni Danilo Slokar.

ŠMARNICE PRI SV. ANTONU V GORICI

Nekaj, kar slovenska Gorica ni še doživela, smo doživeli letos zadnji dan maja: slovesni zaključek majske pobožnosti pri sv. Antonu. Večer za večerom je ves mesec maj rastlo število vernikov, ki so se udeleževali šmarnic pri sv. Antonu. Prve dni jih ni bilo več ko 200; pozneje pa je število stalno naraščalo. Verniki so z veliko pobožnostjo in zanimanjem sledili res prav posrečenim in času primernim govorom dr. Močnika, spirituala v našem bogoslovju, ki nam je slikal trpljenje današnjih dni in našega ljudstva v luči vere in v zaupanju na Marijo Pomagaj.

Tako prepričevalno je govoril, da je nekdo ob sklepu šmarnic rekel: »Sedaj razumemo. Naj le pride sedaj, kar hoče, mi smo pripravljene, za vero tudi umreti«. Škoda je le, da je bila cerkev premajhna in je zato moralo vedno dosti ljudi ostajati zunaj. Kako so se te šmarnice priljubile, priča to, da je vedno prihajalo tudi prav lepo število moških, zlasti fantov iz mesta. Pa tudi otroke smo videli, ki so lepo klečali okrog oltarja najljubše cvetke Materi božji. Želeti je le, da bi prihodnje leto tudi h krščanskemu nauku hodili, da bi po-

tem tudi njihove glasove pri molitvi in pesmi slišali.

Navdušenje ljudstva in njegova ljubezen do Matere božje se je pokazala zlasti zadnji dan, ko je cerkev bila do zadnjega kotička polna in je še pred vrati na trgu stala precejšnja množica ljudi, ki niso mogli noter. Računajo, da je ta dan prišlo čez 800 oseb. Slovesni blagoslov in zahvalno pesem je imel stolni kanonik monsieur Valentinčič. Po blagoslovu so se v spomin delile podobice s prelepim besedliom, ki povzema glavno misel vseh šmarnic: »Nikar se ne jezimo zavoljo tega, ker trpimo, temveč pomislimo in verujmo, da so te kazni manjše kakor naši grehi, in da so nam šibe Gospo-

last lekarniških izdelkov Giovanella iz Trsta. Tatinski zlikovci so izginili v smeri proti Zagradu. Bergamasova je prijavila zadevo policiji.

USODEN PADEC S ČEŠNJE

11 letni Alfred Markovič iz Moše, je nabiral češnje. Pri tem je izgubil ravnovesje in padel z drevesa. Obležal je z zlomljeno levico. Dečka so prepeljali v goriško bolnišnico.

NAPLAVLJENO UTOPLJENČEVO TRUPLO

Soča je naplavila truplo okoli 40 letnega moškega močne telesne konstrukcije in plavih las. Verjetno je bil neznanec ubit in nato vržen v Sočo. Utopljenčev truplo je bilo prepeljano v mrtvašnico osrednjega goriškega pokopališča. Oblastva so uvedla preiskavo.

ZA NEKAJ ČEŠENJ NAD 5000 LIR

25 letni Izidor Franzon in 17 letna Klara Pensiero iz Krmina sta se peljala na dvosedežnem kolesu iz Krmina v Gorico. V bližini Moše so ju zvale krasne češnje na nekem bližnjem sadovnjaku. Dvosedežno kolo sta pustila ob robu neke njive, sama pa sta stopila k češnji, kjer sta se pošteno nazobala sočnega in zlahnega sadu. Toda češnje so bile zelo drage. Ko sta se vrnila h kolesu, sta opazila, da ga ni bilo več. Tako so stale tiste češnje Franzona nad 5000 lir. Tatvina je prijavljena policiji. Iz Gorice sta morala peš domov v Krmin.

Ljudsko gibanje

Goriški magistrat objavlja.

Rojeni so:

Castellucci Alojz, Turra Santino, Kerardi Janez, Trant Ana Marija, Figel Antonija, Simičič Marjo, Bressan Lucija, Musič Ana Marija, Bradaskja Marjo, Tomažič Marjo, Pizzi Ferdinand.

Umrli so:

Lenassi Gustav, 79 let, posestnik; Artelli Franc, 62 let, hotelir; Markosič Romana, 29 let, gospodinja; Trampuš Pepca, sestra Rafaela, 76 let, nuna; Posdar Dušan, 24 let; Pausi Štefan, 64 let, voznik; Tamplenizza Natale, 40 let, uradnik; Galizija Amalija, 21 let, šivilja; Dr. Polc Jože, 44 let, sodnik; Salvador Angelo, 29 let, rudar; Paulin Klement, 44 let, delavec; Kamauli Alojz, 64 let; Cargnello Eolo, 29 let, poročnik.

dove, s katerimi nas kot služabnike tepe, v poboljšanje, ne pa v pogubljenje«, (qdt. VIII, II.)

Gospodu šmarničarju za trud so se naši ljudje izkazali zelo hvaležne s tem, da so za goriško Veliko semenišče darovali zadnji večer 2730 lir.

Za g. dr. Močnika, ki mu je Semenišče tako pri srcu, je bilo to pač najlepše plačilo za trud.

Za to majniško pobožnost sta si veliko prizadevali zlasti gospe Vraničeva in Munihovala, za kar jima izrekamo zahvalo.

Za prihodnje leto pa je naša želja da bi se te šmarnice, ki prikličejo toliko goriških vernikov, imele v kaki večji cerkvi v središču mesta.

Oklici:

Tortul Eugen, elektrotehnik - Strgar Ludmila, služabnica; Mancuso Diego, poročnik - Delapietra Wanda, učiteljica.

Poroke:

Uršič Anton, čevljar - Ceskuti Pavla, delavka; Simičič Mila, n. zidar - Durlj Ana, delavka; Elero August, železničar - Cecoti Velja, zasebnik; Dole Janez, elektromehanik - Ziani Antonija, asistentka; Avareli Marja, uradnik - Pais Bolia Licia, gospodinja; Barzagi Oreste, urar - Caligaro Lina Olga, ogospodinja.

PODGORA

Naj se oglasimo tudi mi s par vrsticami.

Tudi letos smo imeli dobro obiskovano majniško pobožnost. Ljudsko petje, petje naših mlčkov in posebno lepo branje gosp. duhovnega pastirja nas je navduševalo da smo v obilnem številu hodili poslušat. Knjišica je pisana prav za današnje čase. Vsak pošten in naroden Slovenec, ki ima vsaj malo pameti in vesti, ki hodi rad v cerkev in poslušna nauke in besedo božjo ne bode nikdar zašel na krivo pot komunizma, ki je že žali Bog prizadel toliko gorja našemu slovenskemu narodu in še prizadeja človek se mora razjokati, ko bere članke v našem „Goriškem listu“ ki jih osebno pišejo prisilni mobiliziranci. V 3 št. Goriški list smo brali „O strašni usodi goriških Slovencev v O.F. Ker berem tale članek, si mislim ali mora še kje kakšen zaveden Slovenec in Slovenka trditi, da je partizanstvo prava narodna osvoboditev? Kakšna narodna osvoboditev je če te na vrh zvešajo in gonijo v gotovo smrt? In v zadnjem listu smo brali kako je moral brat brata gledati ko so ga na nečloveški način ubili za prazen nič. Ali naj bi od teh ljudi kaj dobrega pričakovali?

Sam Bog nam je poslal v trenutku, ko smo že tudi pri nas obupovali in okusili krutost partizanstva, našo pravonarodno stražo, ki nas bo obvarovala pred hudim sovražnikom v vsej naši lepi primorski deželi. Zato kličem: Slava našim vrlim domobrancem, želim mnogo uspeha!

Zadnje nedeljo v maju, so naši malčki vprizorili lepo otroško veselico, ki je bila tudi za odrasle v veliko zabavo. Dvorana je bila polna, vsak je hotel videti malčke kako se izkažejo. Posebna zahvala gre gospodičnam učiteljicam za trud.

Pa drugič še kaj „Goriški list“! Bog živi.

Col pri Vipavi

Na Colu so praznovali na Binkoštni pondeljek izredno družinsko slavlje o katerem govori vsa Vipavska, namreč, zlato poroko, Bajca Antona in Marije p. d. Severjevih. Ugledni mož je bil svoj čas obč. tajnik, več let organist cerkvenega in prosvetnega petja. — Zlato poroko sta imela tudi Ipavec Jože po poklicu kovač z Gozda št. 10 in njegova žena Franciška. Navzočno ljudstvo je bilo ganjeno ob lepih besedah, ki jim je spregovoril č. g. župnik v cerkvi, kjer so si slavljenci ravno pred petdesetimi leti obljubili zvestobo. Krščansko so živeli in lepo vzgajali svoje otroke. Slavljencem ki so vsi čvrsti in zdravi častitamo. - Vipavec.

Vesti iz Trsta in okolice

Živilske nakaznice

Do 10. junija morajo predložiti prošnjo za obnovitev živilskih nakaznic za štirimesečje julij-oktober vsi oni potrošniki na področju tržaške občine, ki imajo provizorične nakaznice za tekoče štirimesečje. Prizadeti naj se obrnejo na občinski živilski urad v ulici Malcantone št. 3 in pri odsekovnih delegacijah v Barokovljah, Proseku in na Opčinah.

ZRTEV SVOJE DOLŽNOSTI

V vojaški bolnišnici je umrl bolničar Silvo Bregant, ki je bil ranjen, ko je v Trzihu izvrševal svojo dolžnost kot član vojaškega Rdečega križa.

ČE HOČEŠ V TRST ...

Prefektura v Pulju je razglasila, da kdor hoče v Trst za več kot 9 dni, mora imeti posebno prefekturno dovoljenje.

POROKE

Te dni so se poročili v Trstu šofer Karel Vižintin in uradnica Ana Markon, trgovca Karel Sitran in gospodinja Roma Just, pomorski kapitan Rudolf Bonicioli in uradnica Bruna Štokar, vpokojenec Josip Kobald in gospodinja Marija Furlan vd. Škabar, trgovski nameščence Robert Birsa in frizerka Jožefina Zuber, električar R. Mora in bolničar Ana Stojkovič, inž. Lili Vidali in gospodinja Marija Gelovica, uradnik Alfred Bajoni in gospodinja Pia Nemeč, železničar Jorgan Škoda in gospodinja Ana Švab, pismošar Marij Pechiari in frizerka Silva Svetina.

UMRLI SO:

Rafael Kušje, Jurij Godina, Josip Ječič, Roman Bordon, Oliver Klun, Tilen Strajn, Katarina Berkan, roj. Radič.

NEZGODE

Drobec železa je ranil levo oko 17 letnemu mehaniku Jožefu Palombi, ki je bil zaposlen v neki delavnici, 46 letno gospodinjino Lino Tripoli je povozil tramvaj proge 9. Ima poškodbe po vsem telesu. 41-letni mornar Inocent Calochira, doma z Reke, ima poškodbe na desni nogi, 51 letni mizar Anton Ravbar iz Verdele št. 1566 je bil zaposlen na mizarškem odru v ulici Sv. Frančiška 21. Izgubil je ravnovesje in padel v globino, kjer je obležal s poškodbami na hrbtenici. Desnico ima ranjeno, 41 letni zidar Serafin Feltrin,

ki stanuje pri Sv. Ani in ki se je ponesrečil med delom v zaklonskem predoru Sv. Ana, 46 letni železničar Paskvat Zanini si je zlomil levo nogo med službeno vožnjo iz Trsta v Trzihu, 39 letni delavec Anton Toson iz ulice Dolga obala 23 se je umival. Pri tem se je razbil umivalnik iz porcelana in ga ranil. Ponesrečenci se zdravijo v tržaški bolnišnici.

RAZBURLJIV LOV ZA TATOM

Gospodinja Emilija Karli iz Padrič je hotela kupiti na tržaškem osrednjem kolodvoru vozovnico. Pri tem je opazila, kako se je hotel naglo odstraniti mladi moški, potem ko se ji je bil za trenutek približal. Takoj je zasumila in pogledala na ročno torbico, iz katere ji je bila izginila listnica. S kriki je opozorila ljudi na tatu, ki ga je zatem zasledoval mestni stražnik Karol Žintignana. Tat je na begu odvrnil listnico in se zatekel na neko dvorišče, kjer se je skrivil med sodi. Toda mestni stražnik je imel dober nos in ga je iztaknil. Aretiral ga je in se izkazalo, da gre za Hamleta Marreja, doma z Reke.

RANJEN V PREPIRU

V tržaško mestno bolnišnico je bil pripeljan 70-letni Ivan Kralj iz Doline z lahko rano na levem ramenu. Stari mož se je razgovarjal v bližini domače hiše z nekim neznanecem. Beseda je dala besedo, neznanec se je hudovat in vedno bolj jezil. Nenadoma se je tako razsrdil, da je zamahnil proti Kralju z rovnico in ga ranil na ramenu.

ZOPET DVE ŽRTVI STRELIVA

V bližini Malega Lošinja so iztaknili trije okrog 14 let stari dečki ročno granato. Pobrli so jo in odnesli s seboj. Ko so prišli do neke napol podrti kolibe so se skrili vanjo in se pričeli ukvarjati v nevarnim orožjem. Nenadoma pa se je granata razpočila in dva dečka tako težko razmesarila, da sta kmalu nato izdihnila.

SMRTNO NEVARNE POŠKODBE

ima 43 letni Vinko Carli, ki je padel na cesti občine Trebče in obležal s počeno lobanjo. Prepeljali so ga v tržaško bolnišnico. Njegovo stanje je zelo resno.

„Goriški list“ v vsako našo družino!

Kmetijstvo

Kuhinjska koklja

katero uporabljajo večina naših mestnih rejcev obstoji iz nizkega zaboja, kosa strešne lepenke in pokrova iz mreže. Tla zaboja prekrijemo z lepenko, nasujemo nanjo suhe mivke ali senenega drobrija, vložimo 10, največ do 15 piščancev in pokrijemo z mrežastim pokrovom. Štirikratno redno dnevno krmljenje in napajanje in redno čiščenje vsak tretji dan je pogoj za uspevanje piščancev v takem zaboju. Osnova vsemu je pa prepotrebna toplota, ki jo nudi štedilnik v kuhinji. Zaboju s piščanci porinemo pod štedilnik, kjer so po navadi drva, tik pod stropom štedilnika, da lahko prihaja toplota izpod pečic neposredno do piščet. Če bi bilo preveč toplote, kar poznamo takoj na živalih, tedaj potegnemo zaboju za 10 ali 30 cm izpod štedilnika. Kadar krmimo piščance, prenesemo zaboju s piščanci na svetlo, jih nakrmimo in napojimo, pa spet nazaj na toplo — spat. Kjer ni štedilnika na razpolago, si pomagajo tako, da povežejo nad zaboju večjo pločevinasto škatlo ter jo vsakih 6 ur polnijo z vrelo vodo.

Petelinčke kapunimo

v starosti 10 do 12 tednov. Živalce, namenjene za to operacijo, zapremo 36 ur preje v kletko in jim dajemo samo vodo. Poslednjih 6 ur pred kapunjenjem jim odtegnemo tudi vodo, da je črevesje popolnoma prazno in nas ne ovira pri operaciji. Takoj po operaciji damo kapunom mehke krme. V nekaj dneh se rane zacelijo in kapuni se razvijajo in debele v veselje gospodinje. Zgodili so se primeri, da so take živali dale po 1 kg in več čiste masti.

Apnen prah

za razkuževanje kurnic in kurjega dvorišča uporabljajo perutninarji v tem času, ko se širijo razne nalezljive bolezni kakor so kuga, tifus, kolera, da kurnico temeljito počistijo in natrosijo apnen prah po njej tako, da se dobro razprši v zraku in se poleže ves prah po vseh kotih in razpokah kurnice in po tleh. Kurje dvorišče temeljito najprej očistijo in ostrgajo, posujejo z apnenim prahom in prekopljejo. Medtem, ko je treba kurnico vsak teden enkrat na ta način temeljito očistiti, prekoplje dvorišče, ako je majhno samo vsakih 14 dni,

sicer samo vsak mesec enkrat. Na kurje dvorišče naj ima dostop samo ena in ista oseba, da ne zanesemo nalezljivih kali med kurjo družino.

Uživost koz

posebno dolgodlakih je zelo gost pojav, ki nastane tedaj, če opustimo pri kozah vsakdanje pranje in krtačenje. Tedaj postane dlaka groba, lepljiva in se s časom zamota v klopčice, v katerih se drže blato in razni kožni izločki. Taka dlaka je najidealnejše gnezdo za razne vrste mrčesa, predvsem za uši in gnide, ki se pridružijo včasih še povzročitelji srbečice. Pri dolgodlakih kozah je zelo težavno odpravljanje takšnih zajedavcev. Prva pomoč je v tem, da žival vsak dan temeljito ostržemo in odkrtačimo zunaj hleva, obdrgnemo kožo s tobačnim prahom in jo nato ponovno oščekamo. Med tem časom naj eden domačih temeljito počisti kozji hlevček, ga dobro potrese s tobačnim prahom in šele nato nastelje svežo steljo. Kdor hoče imeti zdrave in snažne kozice, ki bodo dale mleko brez duha, ta naj vzame v roko vsak dan strguljo in ščetko in naj posveti vsaki kozi vsaj pet minut čiščenja.

Kava iz žgane koruze

V neki družbi sem nekoč omenila koruzno kavo. Pa so me tako muzajoče pogledali, da sem takoj ugotovila, da zelo dvomijo, da bi spadala koruza tudi v taki obliki med

užitne stvari. Mogoče je moj recept kdo izmed navzočih preizkusil, morda nihče — ne vem, izgleda, da so ga zabeležili kot sodoben dvopit.

Poudarjam pa ponovno, da je koruzna kava užitna, tudi okusna, sladka ter brez strupa, zato je zlasti za deco zelo primerna.

Službovala sem ob meji. Stanovala sem pri revni ženi, ki je videla nekoč boljše dneve. Zjutraj mi je dajala kavo brez sladkorja za malenkostno odškodnino. Pogosto sem se čudila, kako to, da zmore ženska tako dobro kavo, kakor tudi temu, da mi je treba dati vanjo tako malo sladkorja. Sumila sem jo že, da uporablja morda saharin in ga tako v kavi prekuha. Pa sem se motila. Nekega jutra sem prišla precej zgodaj v kuhinjo. Prijetno me je počestgetalo v nosu. Vidim, da se na štedilniku praži kava, a v kuhinji nikogar ni. Stopim bliže, da pomešam. Vrtim s kuhlenco nekaj časa kavo po posodi, ko mi obvisi pogled na zrnih. Čudna so ta zrna. V tem se vrne gospodinja, pa jo povprašam, kakšne vrste je ta kava. »Kaj ne vidiš, gospodinja, to je koruza!« mi je odgovorila. Nato mi je pojasnila, da že leto dni pijem vsako jutro koruzno kavo.

Vidite, na kako posrečeno misel je prišla preprosta ženska. Brez izdatkov za kavo in brez posebnih velikih izdatkov za sladkor je bilo v hiši vedno kave dovolj. — Iznajdljivost, vedno nova iznajdljivost je potrebna v kuhinji!

Sport

AMPELEA - TRIESTINA 2-1

Tekma med Ampeleo in Triestino, ki se je odigrala na tržaškem stadionu in ki velja za predfinalo v italijanskem prvenstvu, je končala z zmago Ampeleje iz Isole v Istri z dvema goloma proti enemu. Tekma ni bila lepa - Ampelea je morda zaslužila zmago, vendar pa je bila njena igra absolutno surova, njeni igralci vse prej kot športniki. Na igrišču so letale in frčale klofute in ne samo klofute. Sodnik Forza iz Monfalcona (Trzihca) je zavozil igro in nosi vso krivdo poteka tekme in tega kar je tekmi sledilo. Po končani tekmi jo je popihal (bolje bi storil, ako bi odšel mnogo prej). Na vsak način bi bilo najbolje, da bi s to tekmo izgubil svojo piščalko, ker ta

posel ni zanj. Po tekmi so se sprijeli igralci in občinstvo je vdrlo na igrišče in pomagalo pri tepežu. Tekom tekme je sodnik izključil tri igralce (dva minuto pred koncem!) in eden - Gratton - (Triestina) se je izključil sam. Odgovoril je z breco na breco nasprotnika in odšel z igrišča. Tekma bo seveda imela svoj epilog pred italijansko nogometno federacijo. Možnost je, da se tekma razveljavi in ponovi na nevtralnem igrišču.

DRUGE TEKME ZA ITALIJANSKO PRVENSTVO

V Turinu je zmagal Torino nad Ambrosiano z velikopoteznim 6-2. Varese je nepričakovano odpravil Juventus 2-1. Položaj v skupini Piemont - Lombardija je sedaj sledeči: Torino 4, Varese in Ambrosiana 3 in Juventus 2 točki. - V. R.

Odgovorni urednik: Dr. Milan Komar - Gorica

Na srebrni obli

Zopet je minilo štiri in dvajset ur. Prepotovali smo že okoli sto trideset kilometrov. Sonce je stalo 28° nad obzorjem, vročina je neprestano rasla. Opozili smo zanimiv pojav: tista stran voza, ki jo je obsevalo sonce, je bila razgreta, da se je skoraj parila, od sonca obrnjena stran pa je bila mrzla kakor led. Prav tako nam je bilo mrzlo, kadar smo prišli v senco kaknega skalnatega vrha, ki jih je bilo vedno več ob poti. Te nenadne prehode iz vročine v mrzlo povzročajo pomikanje ozračja...

Zaradi tega je tukaj vsaka senca noč. Svetloba, ki je ozračje ne razpršuje, odseva samo tiste kraje, ki so izpostavljeni sončnim žarkom. Če ne bi bilo odseva z gora, ki jih razsvetljujejo snove in svetloba Zemlje, bi si morali vsakokrat, kadar pridemo v senco, svetiti z električno svetilko.

Ze je bila za nami nagnjena gladka planota. Jeli smo se obratiti proti zahodu, da običdomo dozdnevno žrelo Mostinga. Pomikali smo se naprej le s težavo in počasi.

Bili smo v gorskem, neizrečeno divjem svetu. Pokrajina ni bila prav nič slična alpskim pokrajinam na Zemlji. Tam se pod gorskimi grebeni, ki vežejo med seboj vrhove, razgrinjajo doline, ki jih je v teku tisočletij izlivala voda. Tu ni o vsem tem niti sledu. Tla so razdrapano-nagubana, pokriva jih množica okroglih kotlin, s strmimi bregovi, ki so docela ločene druga od druge, ali pa se nad njimi dvigajo samotne, večkrat zelo visoke gore. Tu ni dolin, pač pa so globoke, milje dolge razpoke, ki so na pogled take, kakor da je velikanska sekire nasehalo ravnine in gorovja. Nič ne dvomim, da so te razpoke nastale zaradi ohlajevanja in krčenja Lunine skorje.

Nikjer ni sledu o delovanju vode, o eroziji, ki je tako močno spremenila lice Zemlje. Ne, v teh pokrajinah ni bilo nikoli ne zraka, ne vode.

Zaradi tega smo se skrajno močno čudili množici pečin, razmetanih svobodno po tleh. Toda kakih deset ur kasneje, ko je zavladala naravnost pošastna vročina, se nam je sam od sebe razkril vzrok, ki je namesto vode krušil skale. Vozili smo se mimo pečine, zelo podobne našemu marmorju, ko se ji je z vrha utrgala mogočna skala in zdrknila v brezno, kjer se je raztreščila na tisoč kosov. Vse to se je dogodilo v pošastni, mrtvaški tiš-

ni, kajti brez zraka ni glasov. Samo tla pod našim vozilom so se stresla, kakor da se je Luna zamajala v svojih oseh.

Strahni zob Sonca je odgriznil kos tega kamenitega sveta. Skale, ki jih ponoči stiska mrz s svojim železnim obročem, se podnevi raztezajo na tisti strani, ki je izpostavljena žgocim žarkom. Ker je v senci vedno hladno, se kamen razteza neenakomerno. To neenakomerno krčenje in raztezanje je potentakem vzrok krušenju in pokanju skal.

Naš voz je na njegovi poti močno zadrževalo ostro kamenje, razmetano po neizmernem prostoru. Včasih so koleša odpovedala. Takrat smo natankili svojemu vozilu nekakšne »šape«, ki so mu pomagale naprej približno tako kakor noge živali. Na ta način smo premagovali štrleče čeri in se vzpenjali po strminah.

Na Zemlji smo delali neštivilne poskuse s svojim projektilom, spremljenim v vozilo, toda težav tako dolgega potovanja si nismo niti predstavljali. Gotovo bi bili poginili sredi pošastnih puščav, ker se ne bi bili mogli niti geniti, da je privlačnost Lune za polovico večja.

Tri dni je že od sončnega vzhoda, a na dan smo napravili komaj po dvajset kilometrov. Vročina je bila peklenska. V zatohlem in razgretem

zraku našega vozila, ki ga je njegovo gibanje neprestano pretresalo, se je Woodbella znova lotila mrzlica. Rane, ki jih je dobil ob padcu projektila na površino Lune, so mu začele znova nagajati. Sreča, da smo vsaj trije ostali nepoškodovani! Še zdale me spreleti groza, če se spominj tistega strašnega pretresa.

Najprej se je še v prostranstvu razlegla gluha eksplozija min, pritrjenih pod projektilom, ki naj bi zmanjšale hitrost padca, potem je zavznelo jedneno obrambno ogrožje, ki smo ga potisnili ven s pritiskom na posoben gumb, in... Ne, tega ni moči popisati. Videl sem še, kako se je Marta v svojih visečih mrežah prevrnila in se privila k Tomažu, slišal, kako je O'Tamor zaklical: »Glejte, tu smo!« Nato sem izgubil zavest.

Ko sem odprl oči, je ležal O'Tamor v krvi, Woodbell v krvi, Varadol in Marta sta omedlela. Iz razbitega jednena ogrožja smo potem napravili križ na O'Tamorovem grobu.

Naši hronometri so kazali 98 ur po sončnem vzhodu, ko smo onemogli od utrujenosti in vročine naposled opazili, da se bližamo vrhu vzpetine, po kateri smo lezli s takšno težavo. Vse te štiri zemске dni, ki so komaj slaba četrtina »Luninega dneva«, nismo mnogo spali, zato smo sklenili, da se ustavimo in si odpočijemo. Zla-

sti Woodbell je potreboval spanja in miru.

Voz smo ustavili v senci skal in legli k počitku. Po dveh urah sem se zbudil čil in zdrav. Drugi so še spali. Nisem jih hotel buditi, oblekel sem zrakohran in zapustil voz, da preiščem okolico. Brž ko sem stopil iz sence, mi je bilo, kakor da sem zašel v razpaljen plavž. Z neba ni več lila vročina, marveč ogenj! Tla so mi žgala noge celo skozi debele podplate zrakohrana. Moral sem zbrati vso svojo voljo, da se nisem spet umaknil v voz.

Nahajali smo se v plitvem grlu, ki je delilo dva kopicasta vrhova iz žive skale, preval med vrhovoma pa je prebajal v planoto, ki se je širila proti zahodu. Obe kopi sta mi zakrivali razgled na sever in jug. Samo proti vzhodu sem videl pot, ki smo jo pravkar pustili za seboj. Gledal sem na kamenita polja, polna kotlin, razpok in vrhov, in nisem verjel svojim očem, da se nam je posrečilo prebiti čeznje z našim velikim težkim vozom.

Na Zemlji, kjer je težnost šestkrat večja, bi bilo kaj takega nemogoče. V tistem trenutku sem začutil, da se me nekdo dotika. Ozrl sem se: za mano je stal Varadol in mi dajal nekakšna obupna znamenja.

(Nadaljevanje sledi.)